

at farið helvtina niður í løn. Eg havi seinastu try árin fingið starvsløn frá Statens Kunstfond, meiri enn 200.000 krónur um árið, uttan mun til, hvussu nógv eg annars forvinni. Slíkir møguleikar eru ikki í Føroyum.

- Nógvir føroyskir listamálarar, sjónleikarar, tónleikarar og onnur hava eina akademiska útbúgving. Í flestu dansku amtum eru smá orkestur myndað av tónleikararum, og hesir spæla triggjar dagar um vikuna og undirvísa børn um tveir dagar. Støðan er tann ovuta í Føroyum. Tónleikarar verða noyðdir at undirvísa fyri at hava eina inntøku, og tað gongur út yvir teirra yrki sum tónleikari. Hesi, sum hava eina útbúgving av einum hægri lærustovni, koma heim og verða noydd at undirvísa smábørnum á byrjunarstigi. Tað er tað sama sum at seta ein magistara í matematikk at læra ein fyrsta flokk at rokna. Føroyska samfelagið hevur rætt og slætt ov fáar avbjóðingar til hesi.

Hetta leiðir okkum inn á mentapolitikk, ið ætlanin er at seta orð á og stinga út í kortið komandi ár.

- Einkil land letur so lítið av stuðli til mentanina og listina sum Føroyar. Tað sigur ikki so lítið um virðingina ella vantandi virðingina, føroyingar hava fyri list. Er tað rætt sum sagt verður, at Føroyar fáa ein orðaðan mentapolitikk komandi ár, er tað eitt stórt framstig, men eg trúgvi tí ikki, fyrr enn hann er komin.

- Tá ið vit fingi eitt embætisverk aftan fyri mentamálaráðharrarnar, birtist ein vón um, at teir pengarnir, sum verða latnir mentanini og listini, veruliga geva nakað. Embætisfólkini hava møguleikan fyri at orða ein politikk, ið hongur saman og heldur fram, og sum gevur landsstýrismanninum í mentamálum grundgevingar fyri, hvussu skilagott tað er at stuðla hesum. Politiska skipanin í Føroyum hevur ongantið skilt ímillum mentan og list. Tað er jú heilt hvort sítt.

Listakunningarstova og listagrunnur

Sunleif Rasmussen hevur fleiri hugskot til tey, ið arbeiða við at seta orð á ein føroyskan mentapolitikk. Ein listakunningarstova, meiri hann, hevði komið listini sera væl við.

- Í Danmark eru kunningarstovur fyri ymsu listagreinirnar. Í Føroyum átti ein at verði fyri allar listagreinirnar, og uppávan hjá henni átti at verði at upplýst og kunnað úteftir. Peningurin, ið var ætlaður til at marknaðarføra føroyskan popp uttanlands, kundi verði settur í eina slíka stovu. Tvey-trý

fólk áttu burtur av arbeiði á eini slíkari stovu, upplýst, tíkið lut á stevnum uttanlands, arbeiði fyri at fáa føroyingar við á fram-sýningar, festivalar og at fáa útlendingar at fáa áhuga fyri føroyskari list. Hetta hevði givið fer-faldað aftur.

- At selja føroyskan popp-tónleik uttanlands, fer ikki at geva nakað serligt. At stuðla tí er tað sama sum at stuðla at sandsolu í Sahara. Marknaðurin er yvirmettaður. Bara tað mest upprunaliga sleppur gjøgnum nála-reyg-að. Hvor tímir at stuðla enn eini eftirgerð av Whitney Houston. Ein bólkur sum Enekk hevur møguleikar uttanlands um rætt verður borið út, tí hann hevur nakað serføroyskt at bjóða. Poppur er sum oftast døgfluga, meðan onnur list ókist í virði fyri hvørt árið, ið fer.

- Ein listagrunnur átti fyri langari tíð síðani verið settur á stovn. Vit hava ein mentunargrunn, ið ikki skilur ímillum yrkismentan og áhugamentan. Óll framkomin lond hava ein mentunargrunn, ið er umleið ein tiggjunda partur av einum listagrunni í stóð. Trupulleikin við føroyska mentunargrunninum er, at fólkini, ið sita har, eru politiskt vald. Sum slík vilja tey ikki taka avgerðir, ið stoyta nakran, og tí býta tey pengarnar út til næstan øll, ið søkja.

- Eithvørt framkomið land hevur lagt frástøðu ímillum politiska ávirkan og býti av pengum til mentanina. Verður ein møguligur listagrunnur eftir sama leisti sum nú-

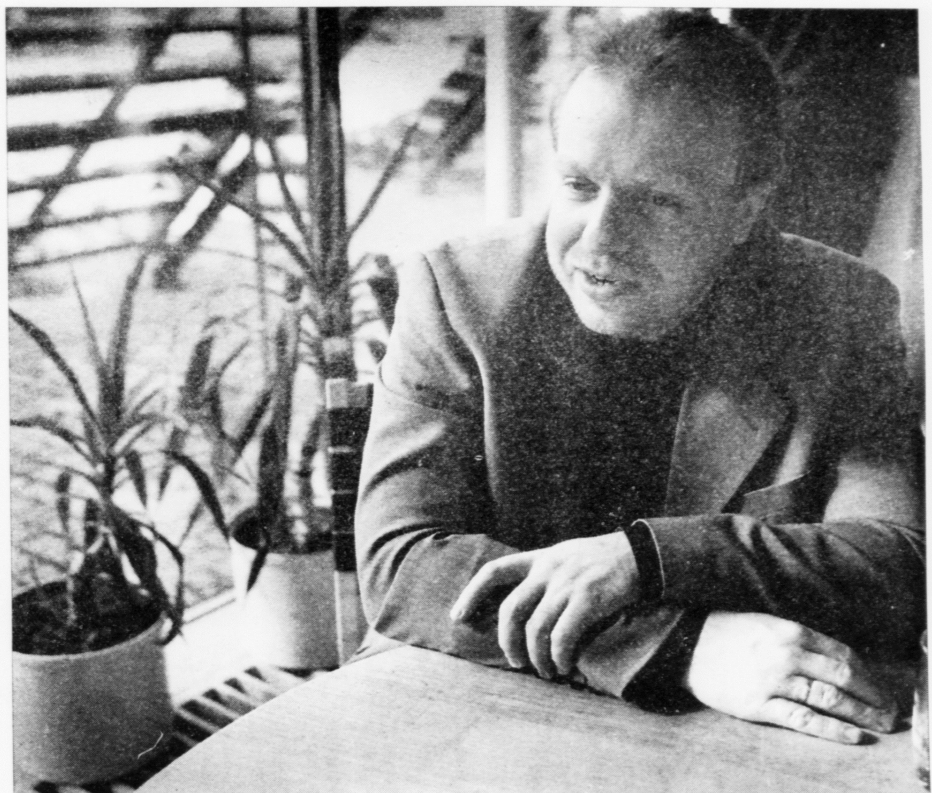
»Eg kenni meg sum kettuna, ið ikki fær nóg mikið at eta, og tí verður útiløgukattur«

verandi mentunargrunnur, er einki vunnið. Vandin er sjálvsagt í einum lítillum samfelagi sum tí føroyska, at tað sita fólk og býta pengar út til onnur, tey kenna. Men skipanin átti at verði soleiðis, at um-bodini ofta verða skift út.

Sunleif Rasmussen heldur, at stuðulin, listagrunnurin skuldi latið, átti at verði í øllum fornum. Ársverk, ferðastuðul, peningastuðul í stytti ella longri tíðarskeið, og fyri øll skapandi fólk.

Niðurbundin virði

Hvørji virði, ein listagrunnur hevði givið føroyska mentunarlívinum, er

Sunleif Rasmussen hevur latið Føroya Landsbókasavni enn eitt upprunahandrit í varðveitslu, á hesum sinni sína fyrstu symfoní Oceanic Days. Mest sum øll verkini eftir Sunleif, ið eru eldri enn tvey ár, liggja nú væl varð í goymslunum á Landsbókasavninum. Mynd: Jens Kr. Vang

ikkil at undirmeta, heldur Sunleif Rasmussen. - Vit høvdu sæð eina stóra eksplosjón. Ikki minst eina betran av góðsku og dygd innan fyri øll lið og allar sjangrur. Fært tú ró og umstøður at virka, færst tú betur ment

stórt arbeiði á ymsum økjum. Taka vit Summartónar sum dømi, koma triggir fjórðingar av øllum pengunum, tiltakið kostar, úr útlandinum. Tónleikararnir, ið koma hendan vegin, leggja pengar eftir seg. Summartónar eru tí ein peningaligur vinningur fyri Føroyum.

- Eg eri sannførdur um, at fyri hvørja krónu eitt land letur listini, koma fleiri aftur. Høvdu Føroyar ongantið átt William Heinesen, vóru tey nógv, sum ongantið høvdu fingið at vita, at Føroyar eru til. Sama við listini hjá Tróndi Paturssyni ella Ingálvi av Reyni. Stóra listin skapar ein áhuga fyri Føroyum og har kemur ferðavinnan inn. Eg havi ongantið skilt, hví listafólkini ikki verða brúkt meiri í ferðavinnuhoopi.

Hví siggja føroyingar ikki virði í skapandi virksemi sum eitt tilfingi?

- Ein av høvuðsorsøkunum er valeyst, at okkara høvuðsvinna, fiskivinnan, eigur ógvuliga stórt pláss í okkara tilviti. Rikard Long segði eina ferð, at roðsla

situr á heilanum hjá lögtingsfólki. Fiskavinnan er alt, hon fyllir so nógv - av góðum grundum.

- Annað er, at politiska skipanin í Føroyum hevur verið og framvegis er skrúvað soleiðis saman, at alt er so lokalt. Eitt val-evni kann í veruleikanum veljast av undir 100 atkvøðum á ymsum stöðum í landinum. Viðkomandi hevur einki annað val enn at arbeiða fyri tí lokala, um hann vil veljast aftur. Høvdu Føroyar verið eitt valdømi, høvdu politikarar verið noyddir til at víðka sjónarringin og hugt út um bógardarnar. Við teim smáu eindunum fylgir politisk opportunisma. Føroyingar hava ov snøgurskygðan sjónarring. Í øllum førum er hann ov bundin. Tað er kanska ikki so løgið, tí Føroyar eru litlar og langt burturi frá øllum. Samstundis hevur iðgjøgnum tíðirnar verið og er partvis framvegis á-gangur á Føroyar og tað, ið føroyskt er, og tí lata fólk aftur fyri tí fremm-anda. Tað er givið, at vit eiga og hava nakað ser-

stakt at geva, men vit gloyma, at vit eru ein partur av heiminum. Og heimurin minskar alla tíðina við teirru nýggju tøk-nini, og tí verða vit noydd at taka ímóti og royna at finna okkum sjálvi. Vit mugu finna okkara egnu bein at standa á í heimi-num.

- Eg sigi ikki, at gamla, føroyska mentanin fær nóg mikið á fíggarlóginu, men satsað eigur at vera á ta nýggju listina, hana, ið speglar okkum nú og okkara samtið. Vit eiga nógva gamalt, sum sjálvsagt skal varðveitast. Fyribrigdið húðaskógvamentan er ikki óaktuelt enn. Tað eru framvegis fólk, ið hugsa aftureftir, um tað farna, sum um tað er meiri og betri enn tað vit hava nú. Fólk gloyma, at tað gamla eina ferð hevur verið nýtt. Tað er nútíðin, vit eiga at geva góð kor, tí tað er hon sum myndar hetta samfelagið, sigur Sunleif Rasmussen at enda í viðtali.

Íkast um mentapolitikk

Hetta er 11. og seinasta samrøðan í greinarøðini um ein føroyskan mentapolitikk, ið landsstýrið í samgonguskjalinum hevur sett út í kortið skal orðast við stóði í mentunarálitinum frá 1996, Avmarkaður marknaður. Vit sleppa kortini ikki evninum heilt, men fara framhaldandi av og á at lýsa mentan og list í greinum og samrøðum